

og Trangen til den er saa stor, at vi med god Vilje godt kunne magte det. Jeg forstaar derfor godt Befolkningens Forventninger i den Henseende og finder dem meget naturlige. Der er nemlig stor Trang til Lovgivningens Hjælp paa dette Omraade, og Grundene dertil ere tit nævnte ogsaa her i Salen. Det er for det første den, at en alt for stor Del af den gode Arbejdskraft rejser fra Landbruget og enten ind til Byerne eller ogsaa ud af Landet. Dette er i allerhøjeste Grad uheldigt baade i økonomisk og moralsk Henseende. Der kan ogsaa anføres en anden Grund til Trangen til Lovgivning i denne Henseende, nemlig den, at hvis der ikke gøres noget paa dette Omraade, vil den danske Jord mere og mere gaa fra Landbruget og over i Kapitalens Hænder; enhver, som vil se det, kan ikke blive fri for at se det. De danske Landbrugere staa ganske vist i Øjeblikket som Gjere, men de ere i Virkeligheden nærmest kun Brugere. Man har i den senere Tid hørt Røster om, at nu skulde det danske Landbrug beskyttes. Efter min Mening vil dette imidlertid i højeste Grad være uheldigt, særlig fordi Landbruget er Landets Hovederhverv. Som sagt, jeg tror, der er stor Trang til Lovgivning paa dette Omraade, og at den bør ske hurtigt, for at man ikke skal komme for sent. Tillige har jeg den Opfattelse, at den Vej at staffe en let Udgang til at faa mindre Jordbrug er en meget god Vej, ja maaste den eneste Vej, der er at gaa, men saa maa man virkelig ogsaa ofre noget derpaa, og ikke, som i Lovforslaget, blot antyde, at man vil gøre det, medens man i Virkeligheden kun giver en Tilføjelse til de bestaaende Husmandskreditforeningers Statutter. Dette Lovforslag vil ikke blot ifølge Staten ofre noget, men ikke en Gang lade den overtage en Risiko. Jeg har ment, at naar man i det hele vil lovgive paa dette Omraade, saa skal man begynde med at udstykke den Jord, som Staten i Øjeblikket selv er i Besiddelse af, og hvoraf den temmelig sikkert ikke faar 4 pCt. af dens Værdi i Udbytte, og saa sørge for, at Landarbejderne blive Brugere deraf, enten under Form af Fæstere eller paa anden Maade. Dernæst kunne vi jo benytte Præstegaardsjorderne i Kommunerne, og endelig kunne vi, hvis vi ville gaa videre i den Retning, indløbe Ejendomme ved Tvangsauktion. Jeg tror, at skulle vi løse Opgaven, og det anser jeg for nødvendigt, saa sker det bedst ved at gaa disse Veje. Det er tit sagt under Forhandlingerne her, at de smaa Jordbrug drives mest intensivt og give størst Udbytte, og at de tillige holde sig bedst i Pris under nedadgaende Konjunkturer, men er det rig-

tigt — og jeg tror ikke, at nogen vil benægte dette — saa vil det ogsaa være god Statsøkonomi og være indbringende for hele Samfundet, om der kan blive dannet flere og flere af disse smaa Jordbrug, thi det maa man først og fremmest lægge Vægt paa, at vi faa det mest mulige ud af vort Landbrug; om Jordbrugene saa skulle være større eller mindre, maa stilles i anden Række. At der skulde blive Mangel paa Arbejdskraft derved, at man skabte disse mindre Jordbrug, saaledes som det er antydet i Kommissionsbetænkningen, tror jeg slet ikke. Tværtimod tror jeg, at det vil bidrage til at højne det danske Landbrug. Hvorledes skulde denne Mangel paa Arbejdskraft kunne komme? Vi maa jo lægge Mærke til, at samtidig med, at vi tage denne Jord, kan der ogsaa undværes Arbejdskraft. Nej, jeg har den Opfattelse, at vi have Arbejdere nok, naar vi blot havde Arbejde nok. En Ting er jeg dog glad ved med Hensyn til dette Forslag, og det er, at Staten her indrømmer, at den har en Pligt til ogsaa paa dette Omraade at træde hjælpende til. Derpaa lægger jeg ikke saa lidt Vægt, thi saa haaber jeg, at man nok en Gang vil finde en Vej, ad hvilken vi kunne komme fremad. — Jeg skal i øvrigt ikke komme nærmere ind paa denne Sag, da den er saa gennemdebatteret; det var kun disse faa og korte Bemærkninger, jeg har ønsket at komme frem med ved denne Sags første Behandling. Jeg vil altsaa henstille til det Udvalg, som forhaabentlig vil blive nedsat, først at forsøge, om det ikke skulde være muligt at staffe Jord til Beje paa en eller anden Maade, og dernæst at paa disse Lodder gjorde noget større, eller rettere overlade til Arbejderne selv at bestemme, om de ville have 2, 4, 6 eller 8 Tdr. Land, og saa sørge for, at de helst faa det under Form af Fæste. Jeg tror ikke, at vi kunne komme bort deraf. Vi kunne ganske vist lade det ligge i Øjeblikket, men jeg tror, at vi maa komme tilbage dertil. At Fæste, som den allerede Minister antydede, skulde være dyrere, tror jeg ikke. Kan Udvalget imidlertid ikke staffe denne Jord til Beje til disse mindre Brug, lad det saa blot forandre Lovforslagets Titel, thi jeg forstaar ikke, hvorfor det skal have den Titel, naar dets Indhold ikke svarer dertil. Sit vi Kommissionsflertallets Forslag, saa kunde det være et lille Fremstridt — jeg beder understreget lille Fremstridt; nogen stor, gennemgribende Reform, som det virkelig vilde være at staffe Jord til disse mindre Brug, er det ikke. Jeg mener altsaa, at Lovforslaget ikke bør have den Titel, det har.